

“ Waterkwaliteit en visbestand in de Warmbeek anno 2026 “

De Warmbeek ontspringt in Peer op het Kempisch Plateau. Vanaf de Nederlandse grens wordt zij Tongelreep genoemd en in Eindhoven mondt de Warmbeek uit in de Dommel.

1. Waterkwaliteit

[Zie: Integraal Waterbeleid – Maasbekken – Wateruitvoeringsprogramma – Bekkenbestuur 13 juni 2025] en [Zie: Integraal Waterbeleid – Maasbekken – Visie en acties]

De Warmbeek is een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027. De focus ligt op de aanpak van de overstorten naar de Warmbeek en het beperken van nutriëntenemissies vanuit de landbouw. Optimalisaties aan beekstructuur in de bovenlopen is een meerwaarde.

Er wordt ingezet op een klimaatrobuust beekdallandschap Warmbeek-Tongelreep. Dit betekent een verdere transitie naar een robuust landschap, zowel binnen als buiten de bebouwde zones. Dit gebeurt door verschillende maatregelen en projecten. De gemeenten engageren zich vanaf 2021 Tot en met 2030 via de lokale energie en klimaatplannen (LEKP) tot 1 m² ontharding per inwoner en 1 m³ extra opvang van hemelwateropvang voor hergebruik en buffering.

De Warmbeek is één van de zuiverste waterlopen in Vlaanderen en in vergelijking met andere gebieden zijn de inspanningen voor het halen de goede ecologische toestand (GET) hier eerder klein (speerpuntgebied type1). Eénmaal de GET behaald is het wel een kwestie om deze goede toestand te bewaren. Het is nodig enige veiligheidsmarge in te bouwen.

Op het vlak van fysisch-chemische waterkwaliteit werden de normen in 2017 en 2018 gehaald op het Vlaams Waterlichaam. In de bovenloop en enkele zijlopen (bijvoorbeeld Pastoorsvenloop) is er enkel een overschrijding voor stikstof.. De meest relevante maatregelen zijn hier binnen het landbouwgebied te nemen, in eerste instantie door het naleven van de code van goede landbouwpraktijk, het verder creëren van vrijwillige bufferstroken langs waterlopen en het wegwerken van restlozingen.

Daarnaast is het ook belangrijk om overstortwerking of het effect ervan op waterlopen te reduceren. De resultaten van het interregproject IMPAKT! zullen hierin sturend zijn.

Qua huishoudelijk afvalwater zijn de meest relevante projecten in het afstroomgebied gerealiseerd. Verdere afkoppelingen zijn nog nodig om de saneringsinfrastructuur te optimaliseren. In het kader van een integrale aanpak dient aandacht te zijn voor de nutriëntentoevoer vanuit de Prinsenloop die net over de grens in de Warmbeek uitmondt. Het is te bekijken in welke mate de performantie van RWZI Achel nog kan opgedreven worden.

Structuurverbetering is op het Vlaamse oppervlaktewaterlichaam enkel nog nodig ter hoogte van de Achelse Kluis.

Om tot een robuust en natuurlijk watersysteem te komen is het aangewezen om ook structuurverbetering in de bovenloop van de Warmbeek en de zijlopen waar mogelijk te realiseren. Op het vlak van vismigratie zijn alle relevante vismigratieknelpunten ondertussen opgelost.

Door het beekherstelproject ter hoogte van de abdij, de 'Achelse Kluis' wordt ook extra waterberging in de bedding gecreëerd. Dit reduceert het overstromingsrisico aan de abdij en ontlast de situatie in Nederland.

In de zomerperioden zijn lage debieten meer en meer een probleem voor unieke en beschermde soorten zoals beekprik en beekforel. Momenteel is een aanzienlijk deel van het afstroomgebied (zowel landbouw als natuurgebied) ook afhankelijk van watertoevoer uit het Kanaal Bocholt-Herentals. Deze afhankelijkheid maakt het gebied potentieel kwetsbaar, aangezien toevoer van watertappen in droge periodes sterk afneemt. Er is nood aan om binnen het afstroomgebied infiltratie te bevorderen en water in de bodem vast te houden. Die maatregelen zijn absoluut nodig om droogteschade bij de landbouw en natuur te verminderen. De zandige ondergrond is alleszins geschikt voor snelle infiltratie. Onder meer aan de luchtmachtbasis van Kleine Brogel moeten nog infiltratie en buffervoorzieningen uitgebouwd worden voor een grote verharde oppervlakte dat nu afwatert naar de Warmbeek. Binnen landbouwgebied wordt ingezet op beter water vasthouden in de bodem.

Het actieprogramma voor de Warmbeek omvat volgende gebiedsspecifieke acties:

nr	titel	initiatiefnemer(s)
4B_E_0354	Herstel structuurkwaliteit en natuurlijke waterbergingscapaciteit op de Warmbeek stroomopwaarts en ter hoogte van de Achelse Kluis in Hamont-Achel	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
5B_C_0026	*Verbeteren van waterconservering in de bodem binnen het afstroomgebied van de Warmbeek door implementeren van verschillende maatregelen.	Andere initiatiefnemer, Polder en/of Wateringen: Watering De Vreenebeek
7B_D_0095	Nutriëntenemissie vanuit landbouwsector terugdringen door gerichte ingrepen en campagne in de boven- en zijlopen van de Warmbeek	Bekkensecretariaat Maasbekken
8A_E_0385	*Verbeteren van de structuurkwaliteit op de bovenloop van de Warmbeek en zijlopen	Polder en/of Wateringen: Watering De Vreenebeek, Provincie Limburg

*= Blue Deal actie

Eind 2013 startte het bekkensecretariaat Maasbekken het gebiedsgericht overleg voor de Warmbeek op. Dit is één van de eerste integrale waterprojecten in Vlaanderen. Hierin nemen onder andere volgende partners deel: de 4 gemeenten, de riool- en waterbeheerders, sectororganisaties, Vlaamse administraties,... Initieel lag de focus op de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en het reduceren van de (beperkte) wateroverlast. De laatste jaren zijn ook watertekort en waterbeleving een thema geworden. Op regelmatige basis leggen partners hun projecten en initiatieven bij elkaar om de dynamische actielijst bij te sturen en onderling af te stemmen.

Sinds 2020 is er bijkomend een grensoverschrijdende samenwerking opgezet tussen dertien bestuurlijke partijen om het grensoverschrijdende beeklandschap van de Warmbeek-Tongelreep weerbaarder en veerkrachtiger te maken voor de toekomst.

Hierbij staan 3 thema's centraal:

- Een klimaatrobuust beeklandschap met een duurzaam waterbeheer, klimaatadaptatie en beeklandschapontwikkeling.
- Verbinding van natuurgebieden.
- Verbeteren van de (be)leefbaarheid van het gebied.

In 2022 heeft dit geleid tot de ondertekening van een samenwerkingsconvenant door provincie Noord-Brabant (NL), provincie Limburg (BE), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Waterschap De Dommel, watering De Vreenebeek, natuurgrenspark De Groote Heide, gemeentes Eindhoven, Hamont-Achel, Pelt, Valkenswaard, Waalre, Bocholt en Peer. Dit resulteert in een gezamenlijk grensoverschrijdend uitvoeringsprogramma, een platform voor informatie- en kennisuitwisseling en de basis voor gemeenschappelijke projecten.

Deze grensoverschrijdende samenwerking heeft geleid tot het indienen van een aanvraag voor het Interregprogramma Vlaanderen-Nederland. Het project Weerbaar Dommeland werkt aan een klimaatrobuust landschap voor Dommel en Warmbeek. Het startte in 2024 en duurt 3 jaar. Deelnemende partners zijn: VMM, provincie Noord-Brabant, Waterschap De Dommel, Eindhoven, Valkenswaard, Pelt, Peer en Stichting Eindhovens Museum:

<https://interregvlanded.eu/weerbaar-dommeland/over-ons>.

a) Terugdringen van overstortwerking

Bij een behoorlijke basiswaterkwaliteit neemt het belang van de overstorten toe, als bedreiging voor het halen van de biologische kwaliteitsdoelen.

Het Interregproject IMPAKT (2018-2021) deed onderzoek naar de effecten van overstorten in het gebied van Warmbeek en Dommel. Overstortwerking in deze waardevolle waterloop leidt tot lage zuurstofconcentraties gedurende een aanzienlijke periode. Deze effecten reiken ver stroomafwaarts. Het is daarom cruciaal om de druk van overstorten weg te werken in speerpuntgebieden via optimalisatie van de saneringsinfrastructuur 7B_J_0055.

Het Aquafinproject 22876 "Optimaliseren overstorten in het bekken van de Warmbeek" bestond uit drie overstorten. In recente jaren werden twee overstorten aan Slipstraat (Hamont Achel) en Lillerbaan-Rooie Pier (Pelt) geoptimaliseerd, met onder andere een bergbezinkingsbekken en nazuiverende gracht bij de Slipstraat.

Een derde overstort aan rotonde Kaulillerweg wordt geoptimaliseerd samen met het vervangen van de gemengde riolering door een gescheiden 2DWA-stelsel in de Kaulillerweg en zijstraten. Uitvoering is voorzien in 2025.

In Bocholt wordt afkoppeling RWA in Oude Hostieweg en Biesenkampweg uitgewerkt met aanbesteding in 2025. Dit is complementair aan de optimalisatie van het overstort Lillerbaan. Ook voor het rioleringsproject in de Winterdijkweg (Bocholt) mikt men op aanbesteding in 2025-2026.

In het afstroomgebied zijn daarnaast nog twee frequent werkende overstorten: het overstort bij RWZI Achel aan de grens en het overstort in de Jos Verlindenstraat op de Prinsenloop in Pelt. Het zuiveringsgebied Achel kampt ook met ernstige verdunning van het afvalwater.

Aquafin engageert zich om oplossingen voor beide knelpunten te onderzoeken in het stelsel. De gemeenten Hamont-Achel en Pelt zetten verder wel in op afkoppeling van RWA. Pelt werkt aan afkoppeling van de verhardingen in het openbaar domein in Grote Heide (uitvoering in 2024-2025). In Hamont-Achel ter hoogte van Achel Statie en Beukenlaan loopt een groot afkoppelingsproject waarmee overstortwerking aan de RWZI zal afnemen.

b) Verbeteren van de beekstructuur

Een rijke beekstructuur draagt bij aan de natuurlijke variatie aan biotopen. Deze biotopen zijn nodig om voldoende plant- en diersoorten te kunnen herbergen, en ook noodzakelijk voor een goede ecologische toestand van de KRW. De beekstructuur werd verder verbeterd en nu worden de natuurlijke processen verder afgewacht.

In 2024 werd binnen het IWP Warmbeek een werksessie gehouden door provincie Limburg om samen met lokale partners verder te zoeken naar kansen voor verbetering in beekstructuur en de waterhuishouding in het algemeen (8A_E_0385). Dit leverde heel wat ideeën op die in 2025 verder bekeken worden.

c) Venherstel Achelse Kluis

Om te komen tot een klimaatrobuust landschap en het herstellen van de grondwatertafel, dient ingezet te worden op onthardingsprojecten in bebouwde zones. Ook de sponswerking van de bodem in het buitengebied moet hersteld worden (actie 5B_C_0026). Water vasthouden en infiltratie bevorderen in natuur- en landbouwgebied is cruciaal.

Begin 2024 is door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) het venherstel aan de Achelse Kluis gestart. Hier kwam historisch een groot vennencomplex voor dat momenteel zwaar verdroogd is. Dit komt door een grachtenstelsel in functie van vroegere productiedoelen. Er zal ongeveer 7 km aan drainagegrachten gedempt worden in functie van 80 ha grondwaterafhankelijke natuur. Zo kan het water langer worden vastgehouden waardoor er ook meer water kan infiltreren.

Het BLUE DEAL project bestaat er in om de bestaande afwatering weg te werken en het voedselrijke slib van de vennen te verwijderen. In de omliggende zone van de vennen, wordt de voedselrijke (land)bouwvoor (waar nodig) mee afgegraven aangezien anders het ven opnieuw eutrofieert. Na het broedseizoen (2025) gaat fase 2 in uitvoer (grondverzet en grachten dempen). Het is de bedoeling om de werken af te ronden eind 2025, maar waarschijnlijk wordt dit begin 2026 omwille van de afgelopen natte weersomstandigheden.

2. Visbestand

a) Afvissing door INBO in 2009

De Warmbeek behoort tot het Maasbekken, ontspringt nabij de Jongemanshoeve te Brogel en vormt de grens tussen Peer en Grote Brogel. Langs de Grote Brogel stroomt zij via Kaulille en Sint-Huibrechts-Lille naar Achel waar de grens België-Nederland wordt overschreden. In Eindhoven mondt ze uit in de Dommel. In totaal stroomt de Warmbeek ongeveer 38 km over Belgisch grondgebied.

Tijdens de campagne van 2009 bemonsterde men op de Warmbeek drie locaties. Alle locaties werden al in een vroegere campagne in 1998 en 2004 afgevist (Breine et al., 1999a; Van Thuyne en Breine 2004a). Dit laat toe een vergelijking 1998-2004-2009 te maken.

Op de Warmbeek trof men 11 vissoorten aan namelijk biermpje, baars, beekforel, kopvoorn, paling, snoek, serpel, tiendoornige stekelbaars, riviergrondel, driedoornige stekelbaars en zonnebaars. Biermpje is met een aantalpercentage van 53% de dominante soort, gevolgd door driedoornige stekelbaars (20%) en riviergrondel (10%). Qua biomassa domineert snoek (29%) gevolgd door paling (27%) en kopvoorn (22%).

Vergelijking met vroegere campagnes

In 2004 werd de Warmbeek op vier locaties bemonsterd. Men trof toen 13 vissoorten aan namelijk voornoemde soorten zonder kopvoorn en serpel, maar aangevuld met vetje, Amerikaanse hondsvij, blankvoorn en rietvoorn. Naar aantallen toe domineerden riviergrondel en biermpje destijds de Warmbeek.

In 1998 werden op dezelfde locaties 14 vissoorten gevangen namelijk voornoemde soorten zonder vetje en zonnebaars en aangevuld met bruine Amerikaanse dwergmeerval, bittervoorn en gibel. De Warmbeek werd toen in het totaal op negen locaties bemonsterd. Op de extra bemonsterde locaties werd nog één extra soort aangetroffen, namelijk karper. Driedoornige stekelbaars was in tegenstelling tot 2004 de dominante soort, ook gevolgd door riviergrondel en biermpje.

Driedoornige stekelbaars heeft anno 2009 haar dominante positie deels terug kunnen innemen. Dit is niet zozeer te wijten aan de (opnieuw) hogere aantal vangsten van driedoornige stekelbaars in 2009. Immers die waren ongeveer dezelfde als in 2004, wel is het zo dat de vangstaantallen van biermpje maar vooral riviergrondel sterk zijn afgenomen.

Voor het eerst heeft men kopvoorn en serpel zien verschijnen in de Warmbeek. Deze soorten worden in de Warmbeek uitgezet in het kader van soortherstelprogramma's. Kopvoorn werd het laatst uitgezet in het najaar van 2007. Er werden enkele grotere exemplaren gevangen en daardoor maakt kopvoorn maar liefst 22% van de totale vangstbiomassa op de Warmbeek uit. Van serpel werden in het najaar van 2008 in totaal meer dan 1000 stuks uitgezet, verdeeld over een negental verschillende locaties op de Warmbeek. In deze campagne ving men op alle locaties op de Warmbeek serpel.

[Zie: Van Thuyne,G. en Breine, J. (2010). Visbestandopnames in Vlaamse beken en rivieren in het kader van het ‘Meetnet Zoetwatervis’ 2009. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2010 (rapportnr.42). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.]

b) Afvissing in 2018

In 2018 werden 15 vissoorten gevangen, namelijk beekforel, biermpje, dieldoornige stekelbaars, riviergrondel, snoek, baars, beekprik, blankvoorn, kopvoorn, marmergrondel, rietvoorn, serpelinge, tiendoornige stekelbaars, vetje en winde.

c) Afvissing in 2024

In 2024 werden 9 vissoorten gevangen, namelijk baars, beekprik, biermpje, dieldoornige stekelbaars, marmergrondel, serpelinge, snoek, tiendoornige stekelbaars en zonnebaars.

[Zie: Tabellen in bijlage]

Wolvertem, april 2026

VERBEIREN Marc

TABELLEN afvissing door INBO in de Warmbeek in 2018 en 2024

Waterloop	Lambert x/y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Warmbeek	228487/213683	/	Pelt	Limburg	Maasbekken	2018	beekforel	5.00	2245.70
Warmbeek	228487/213683	/	Pelt	Limburg	Maasbekken	2018	bermpje	66.00	346.20
Warmbeek	228487/213683	/	Pelt	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	33.00	30.80
Warmbeek	228487/213683	/	Pelt	Limburg	Maasbekken	2018	riviergrondel	6.00	7.70
Warmbeek	228487/213683	/	Pelt	Limburg	Maasbekken	2018	snoek	1.00	1327.00
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	baars	2.00	24.60
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	beekprik	38.00	152.60
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	bermpje	42.00	266.60
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	blankvoorn	9.00	81.40
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	124.00	102.40
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	kopvoorn	19.00	199.50
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	marm grondel	7.00	27.20
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	rietvoorn	2.00	3.30
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	riviergrondel	16.00	171.10
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	serpeling	10.00	324.20
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	tiendoornige stekelbaars	7.00	1.20
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	vetje	1.00	1.20
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2018	winde	1.00	43.80
Warmbeek	228988/209549	ter hoogte van de weg Kaulille-Kleine-Broegel	Bocholt	Limburg	Maasbekken	2018	bermpje	5.00	46.90
Warmbeek	228988/209549	ter hoogte van de weg Kaulille-Kleine-Broegel	Bocholt	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	312.00	74.20
Warmbeek	228988/209549	ter hoogte van de weg Kaulille-Kleine-Broegel	Bocholt	Limburg	Maasbekken	2018	tiendoornige stekelbaars	41.00	11.40

Waterloop	Lambert x/y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	baars	6.00	154.00
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	beekprik	1.00	12.60
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	bermpje	19.00	61.40
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	driedoornige stekelbaars	9.00	19.60
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	marm grondel	1.00	7.00
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	serpeling	1.00	6.00
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	snoek	1.00	351.20
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	tiendoornige stekelbaars	2.00	2.80
Warmbeek	228823/218691	t Mulken	Hamont-Achel	Limburg	Maasbekken	2024	zonnebaars	4.00	84.00

CIW – oppervlaktewaterlichamen - Maasbekken

⊟ Toon fiches Vlaams waterlichaam Karakterisering Doelstellingen Druk en impactanalyse Beoordeling Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen Toekomstverkenning Reductiedoelen en afwijkingen	VL17_147	WARMBEEK	Hamont-Achel, Peer, Pelt
⊟ Toon fiches lokaal waterlichaam van 1ste orde Karakterisering Doelstellingen Druk en impactanalyse Beoordeling Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen	L107_858	WARMBEEK L1	Bocholt, Peer, Pelt